

بررسی رابطه بین قابلیت های دانش و گرایش به کارآفرینی با توجه به نقش میانجی سرمایه اجتماعی در کمیته امداد امام

خمینی(ره) استان گلستان

حمید رضائی*^۱، مهسا زمانی^۲

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، بررسی رابطه بین قابلیت های دانش و گرایش به کارآفرینی با توجه به نقش میانجی سرمایه اجتماعی بود. این پژوهش از نوع توصیفی _ همبستگی است که به صورت پیمایشی انجام شد. جامعه آماری شامل کارکنان کمیته امداد امام خمینی(ره) استان گلستان با حجم ۷۵۰ نفر و روش نمونه گیری، تصادفی ساده بود، حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی _ مورگان، ۲۵۶ نفر تعیین شد. روش جمع آوری داده ها به دو صورت کتابخانه ای و میدانی بود و از پرسشنامه های قابلیت های دانش پاتریک و سونیا(۲۰۰۹)، گرایش به کارآفرینی آنتونیک و هیسریچ (۲۰۰۳) و سرمایه اجتماعی ناهاپیت و گوشال (۱۹۹۸) جهت گردآوری داده ها استفاده شد. روایی محتوایی پرسشنامه بر اساس نظر متخصصان و روایی سازه نیز بر اساس تحلیل عاملی تأییدی و پایایی نیز از طریق آزمون آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی تأیید شد. سپس، داده های گردآوری شده به کمک نرم افزار اسمارت پی ال اس و از طریق ماتریس همبستگی، آزمون معادلات ساختاری و برازش مدل تحلیل شدند. نتایج نشان داد بین اکتساب دانش و سرمایه اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد. بین ایجاد دانش و سرمایه اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد. بین ذخیره کردن دانش و سرمایه اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد. بین توزیع دانش و سرمایه اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد. بین نگهداری از دانش و سرمایه اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد. بین سرمایه اجتماعی و گرایش به کارآفرینی رابطه معنی داری وجود دارد. بنابراین توجه ویژه به قابلیت های دانش و سرمایه اجتماعی به عنوان یک مزیت رقابتی در قرن ۲۱، سازمان را جهت رسیدن به اهداف خود و سوق دادن به سمت افزایش ظرفیت های کارآفرینی بیش از پیش موفق خواهد نمود.

کلید واژگان

قابلیت های دانش ، گرایش به کارآفرینی ، سرمایه اجتماعی، کمیته امداد امام خمینی(ره) استان گلستان، معادلات ساختاری

^۱ استادیار گروه مدیریت، موسسه آموزش عالی پردیسان، فریدونکنار، ایران. نویسنده مسئول: rezaei.hamid66@gmail.com

^۲ مدرس سما، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران.

مقدمه

در عصر حاضر که عصر تغییر از جامعه صنعتی به جامعه اطلاعاتی لقب گرفته است، اطلاعات، دانش و آگاهی به عنوان اساسی ترین دارایی ها برای انسان و جوامع بشری به حساب می آیند (شکرالهی و کریمی، ۱۳۹۵:۱۳۱). امروزه دانش به عنوان دارایی ارزشمندی است که مبنای رشد پایدار و رمز ماندگاری یک سازمان به شمار می رود (رئیزی و همکاران، ۱۳۹۲:۵۳). جوامع روز به روز به سوی دانش محور بودن در حرکت اند (رمضان^۱، ۲۰۱۱:۱۱۱). سازمانهای امروزی هم از بیرون و هم از درون در معرض فشارهای سختی قرار دارند. در این میان وجه تمایز سازمان ها، بی شک دانش سازمانی یا همان دارایی های نامشهود آنهاست، اینجاست که مفهومی به نام قابلیت های دانش به وجود می آید (دامغانیان و همکاران، ۱۳۹۲:۹۳). قابلیت های دانش عبارتند از: اکتساب دانش، ایجاد دانش، ذخیره کردن دانش، توزیع دانش و نگهداری از دانش (جانگ و همکاران^۲، ۲۰۰۳:۵۳۰). با افزایش سریع تحولات جهانی و گذر از جامعه سنتی به جامعه اطلاعاتی، توجه به استراتژی های جدید برای استفاده بهینه از فرصت ها و ارزشهای جدید، سازمانها را بیش از پیش ملزم به تحول نموده است و امروزه گرایش به کارآفرینی، یکی از استراتژی های جدید در سازمان ها محسوب می شود (اکبری و همکاران، ۱۳۹۴:۸۹). میلر (۱۹۸۳) معتقد است سازمان هایی که استراتژی گرایش به کارآفرینی دارند، دارای ویژگی هایی نظیر نوآوری در خدمت، ریسک پذیری و ابتکار عمل می باشند. گرایش به کارآفرینی ضمن پشتیبانی از فعالیت های کارآفرینانه به عنوان چارچوب ذهنی و یک دورنما، نیروی محرکه کارآفرینی است (حسینی مقدم و حجازی، ۱۳۹۳:۲۱۵).

از سویی، در سال های اخیر اهمیت سرمایه اجتماعی به مثابه یک دارایی نامشهود سازمانی، مورد توجه علاقه مندان مباحث سازمان و مدیریت قرار گرفته است. پرداختن اغلب محققان به این مقوله و نیز شواهد کمی، بیانگر نقش انکار ناپذیر سرمایه اجتماعی در موفقیت سازمان هایی است که می خواهند در محیط های متلاطم امروزی به موجودیت خود ادامه دهند (عسگری و همکاران، ۱۳۹۰:۵). از دیدگاه سازمانی، ناهاپیت و گوشال^۳ (۱۹۹۸)، سرمایه اجتماعی را به عنوان جمع منابع بالفعل و بالقوه موجود در درون، قابل دسترس از طریق و ناشی شده از شبکه روابط یک فرد یا یک واحد اجتماعی تعریف می کنند (ارجلو و همکاران، ۱۳۹۱).

با توجه به اینکه کمیته امداد امام خمینی (ره) به عنوان سازمانی که هدف مقدس حمایت از محرومین جامعه را دنبال می کند و اجرای طرح های خود اشتغالی و ایجاد فرصت های شغلی مناسب برای خانواده های نیازمند، با اتخاذ سیاست های مؤثر و کارآمد، در رأس اهداف و برنامه های کمیته امداد امام خمینی (ره) قرار دارد و ارمغان آن تأمین عزت و کرامت خانواده ها و نیل به استقلال اقتصادی است، این سازمان در پی آنست تا در کنار سایر ارگان ها و نهادها خود را با تحولات جاری کشور هماهنگ سازد، این هماهنگی، مستلزم ایجاد تغییراتی در روش ها، فن شناسی، وظایف، ساختار و کیفیت نیروی انسانی است، تغییر در ساختار کمیته امداد امام

^۱ Ramezan

^۲ Jung & et al

^۳ Nahapiet & Ghoshal

خمینی در سال ۱۳۹۰ و تفکیک شدن گروهی از همکاران در این سازمان از یک سو و از سوی دیگر، مدیریت نهاد با آرزوی داشتن سازمانی پویا و متعالی و با اعتماد قلبی به اینکه بزرگترین سرمایه سازمان، سرمایه انسانی است، بر آن شد تا مدیریت دانش را در سازمان ارتقاء و بالتبع آن گرایش به کارآفرینی سازمان را افزایش دهد لذا با توجه به اینکه انتظار می رود سرمایه اجتماعی بتواند سازمان را در این امر مهم یاری رساند و تاکنون تحقیقی با این عنوان در کمیته امداد امام خمینی(ره) استان گلستان انجام نشده است، ضرورت پرداختن به این موضوع احساس می شود بنابراین سوال اصلی این تحقیق عبارت است از: آیا بین قابلیت های دانش و گرایش به کارآفرینی با توجه به نقش میانجی سرمایه اجتماعی در کمیته امداد امام خمینی(ره) استان گلستان رابطه معنی داری وجود دارد؟

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

قابلیت های دانش

دوهان^۱ (۱۹۹۸) مدیریت دانش را به عنوان یک رویکرد یکپارچه در شناسایی، ضبط، ارزیابی، بازیابی و به اشتراک گذاشتن تمام اطلاعات تعریف کرد. این اطلاعات می تواند در قالب پایگاه داده، سند، سیاست، روش و تخصص و تجربه فردی کارکنان باشد. همچنین مدیریت دانش به عنوان فرایندی از ایجاد، به دست آوردن و انتقال دانش است که در رفتار سازمانی منعکس شده است (لیم و همکاران^۲، ۲۰۱۷: ۳۱۰). مدیریت دانش، عبارت است از مدیریت و بسترسازی لازم برای تبدیل دانش (نهان به عیان و بالعکس) در داخل یک سازمان از طریق گردآوری، اشتراک گذاری و استفاده از دانش به عنوان یک سرمایه سازمانی و برای اهداف سازمانی. مدیریت دانش شامل همه روش هایی است که سازمان، دارایی های دانشی خود را اداره می کند، یعنی چگونگی جمع آوری، ذخیره سازی، انتقال، به کارگیری، به روزرسانی و ایجاد دانش (موغلی و همکاران، ۱۳۹۴: ۴۲). قابلیت های دانش عبارتند از: اکتساب دانش، ایجاد دانش، ذخیره کردن دانش، توزیع دانش و نگهداری از دانش (جانگ و همکاران، ۲۰۰۳: ۵۳۰).

گرایش به کارآفرینی

شومپیتر، کارآفرینی را عامل محرک رشد اقتصادی می داند و سوتو از آن به عنوان پایه و اساس توسعه یاد می کند (رضایی و همکاران، ۱۳۹۷: ۴۷). گرایش به کارآفرینی به مجموعه اقدامات و سیاست هایی اشاره دارد که اساس بروز تصمیمات و فعالیت های کارآفرینانه را در سازمان ها موجب می شوند. به همین سبب بسیاری از محققان آن را نوعی جهت گیری راهبردی برای تحقق مزیت رقابتی در سازمانها می دانند که طی آن سازمانها با طراحی، تدوین و اجرای اهداف و راهبردهای خود بر اساس اصول کارآفرینانه، به این مهم دست می یابند. همچنین گرایش به کارآفرینی، نوعی فلسفه مدیریتی و مجموع رفتارهای سازمان است که همراه با ماهیت کارآفرینانه است (راچ و همکاران^۳، ۲۰۰۹: ۷۷۲). گرایش به کارآفرینی مسیری را برای سازمانها ایجاد می نماید تا بتوانند با استفاده صحیح از عوامل درونی (قوت ها و ضعف ها) و عوامل بیرونی (فرصت ها و تهدیدها) در عرصه رقابت در محیط پویای امروزی موفق

^۱ Duhon

^۲ Lim & et al

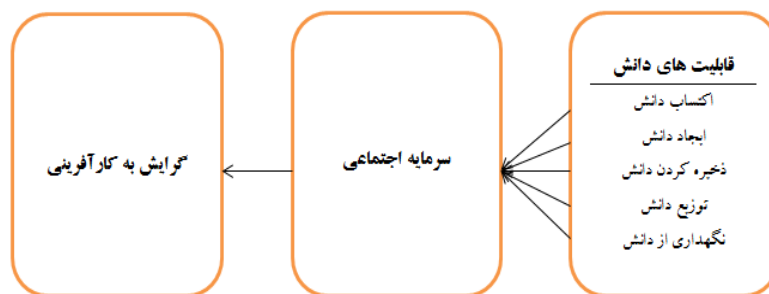
^۳ Rauch & et al

سرمایه اجتماعی

سرمایه اجتماعی عبارتی است که در سال های اخیر وارد حوزه علوم اجتماعی و اقتصادی شد و از این منظر دریچه ای در تحلیل و علت یابی مسائل اجتماعی و اقتصادی گشود(سلاجقه و اشرف زاده، ۱۳۹۳: ۴۹). گوشال و ناهایت سرمایه اجتماعی را جمع منافع بالفعل و بالقوه موجود در درون و ناشی شده از شبکه روابط یک فرد یا یک واحد اجتماعی تعریف می کنند. از دیدگاه آنها سرمایه اجتماعی یکی از قابلیت ها و دارایی های مهم سازمانی است که می تواند به سازمان ها در خلق و تسهیم دانش کمک بسیار کند و برای آن ها در مقایسه با سازمانهای دیگر مزیت سازمانی پایدار به وجود آورد. به طور خلاصه، فهم سرمایه اجتماعی سه کلمه بیشتر نیست؛ ارتباطات مهم اند(صابری و همکاران، ۱۳۹۹: ۵).

پیشینه تحقیق

رجبی فرجاد و معدن کار(۱۳۹۸) در مطالعه خود دریافتند که سرمایه اجتماعی به صورت مستقیم و غیرمستقیم از طریق ظرفیت سازمانی بر کارآفرینی سازمانی تاثیر دارند. محمدی و همکاران(۱۳۹۵) در مطالعه خود دریافتند که بین مدیریت دانش با کارآفرینی سازمانی و سرمایه اجتماعی کارکنان رابطه وجود دارد. فرخی و گرجی(۱۳۹۳) در مطالعه خود دریافتند که بین ابعاد مدیریت دانش شامل فرهنگ، فن آوری، فرآیند عمل و سیاست های مدیریت دانش با سرمایه اجتماعی، رابطه مثبت و معناداری برقرار می باشد. محمد داودی و سروش(۱۳۹۲) در مطالعه خود دریافتند که بین سرمایه اجتماعی (بعد ساختاری، ارتباطی، شناختی) با کارآفرینی سازمانی رابطه مثبت معنی داری وجود دارد. عسگری و همکاران(۱۳۹۰) در مطالعه خود دریافتند که بین سرمایه اجتماعی و کارآفرینی سازمانی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. تسلیمی و دیگران(۱۳۸۵) در مطالعه خود دریافتند که بین ابعاد سرمایه اجتماعی و کارآفرینی درون سازمانی رابطه معنی داری وجود دارد. رفیعی^۱ و همکاران(۲۰۱۸) در مطالعه خود دریافتند که بین سرمایه اجتماعی و رفتار کارآفرینی رابطه وجود دارد. محرابی^۲(۲۰۱۶) در مطالعه خود دریافت که بین مدیریت دانش و سرمایه اجتماعی رابطه وجود دارد. آقامیرزایی^۳ و همکاران(۲۰۱۴) در مطالعه خود دریافتند که بین مدیریت دانش و سرمایه اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد. با توجه به بررسی های صورت گرفته و مرور پیشینه نظری پژوهشی، مدل مفهومی این پژوهش به صورت شکل ۱ ترسیم شد.

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق

^۱ Rafie
^۲ Mehrabi
^۳ Aghamirzaee

محدوده و قلمرو مورد مطالعه

از نقطه نظر قلمرو تحقیق می توان به سه قلمرو موضوعی، قلمرو مکانی و قلمرو زمانی اشاره نمود. قلمرو موضوعی این تحقیق شامل مباحث مربوط به قابلیت های دانش، گرایش به کارآفرینی و سرمایه اجتماعی می شود. از نظر قلمرو مکانی، تحقیق حاضر در کمیته امداد امام خمینی(ره) استان گلستان و از نقطه نظر قلمرو زمانی، تحقیق حاضر در سال تحصیلی ۱۳۹۸ انجام شده است.

روش و ابزار تحقیق

پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت از نوع پژوهش های کمی محسوب می شود. از نظر هدف از نوع کاربردی است. این تحقیق توصیفی-همبستگی است که به روش میدانی انجام شده است. به منظور ارزیابی روابط بین متغیرها در مدل مفهومی پیشنهاد شده از روش معادلات ساختاری استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه کارکنان شاغل در کمیته امداد امام خمینی(ره) استان گلستان در سال ۱۳۹۸ است. تعداد آنها با توجه به اطلاعات گرفته شده از واحد کارگزینی، ۷۵۰ نفر بود. روش نمونه گیری از نوع تصادفی ساده بود، حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی _ مورگان، ۲۵۶ نفر تعیین شد. در این پژوهش جهت جمع آوری داده ها از پرسشنامه استاندارد قابلیت های دانش پاتریک و سونیا (۲۰۰۹) دارای ۵ بعد و ۲۵ گویه (اکتساب دانش (۱ تا ۵)- ایجاد دانش (۶ تا ۱۰)- ذخیره کردن دانش (۱۱ تا ۱۵)- توزیع دانش (۱۶ تا ۲۰)- نگهداری از دانش (۲۱ تا ۲۵))، گرایش به کارآفرینی آنتونیک و هیسریچ (۲۰۰۳) دارای ۱۲ گویه و سرمایه اجتماعی ناهاپیت و گوشال (۱۹۹۸) دارای ۱۲ گویه، استفاده شد. داده ها از طریق تحلیل آماری توصیفی و تحلیل آماری استنباطی با کمک نرم افزارهای Spss و Smart PLS بررسی شدند. همچنین، روایی محتوایی پرسشنامه بر اساس نظر متخصصان و روایی سازه نیز بر اساس تحلیل عاملی تأییدی و پایایی نیز از طریق آزمون آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی تأیید شد.

تجزیه و تحلیل داده ها

آماره های توصیفی

در جدول زیر، نمونه از منظر جمعیت شناختی به طور خلاصه آورده شده است.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت شناختی نمونه

ویژگی های جمعیت شناختی	طبقه	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۳۴	۱۳
	مرد	۲۲۲	۸۷
تحصیلات	دیپلم	۵	۲
	فوق دیپلم	۵۱	۲۰
	لیسانس	۱۳۱	۵۱
	فوق لیسانس و بالاتر	۶۹	۲۷
سابقه کار	۱ تا ۱۰ سال	۵۶	۲۲
	۱۱ تا ۲۰ سال	۱۲۳	۴۸
	۲۱ سال به بالا	۷۷	۳۰

آمار توصیفی نشان داد که از بین کلیه کارکنان که به عنوان جامعه آزمودنی انتخاب گردیده است ۸۷ درصد مرد و ۱۳ درصد زن هستند، همچنین تفکیک پاسخ دهندگان بر اساس تحصیلات آنها نشان می دهد که بیشترین درصد از افراد مورد مطالعه دارای مدرک لیسانس هستند.

جدول ۲. شاخص های توصیف داده های تحقیق

متغیر	میانگین		انحراف معیار	واریانس
	آماره	انحراف خطا		
اکتساب دانش	۳/۸۵۸۶	۰/۰۶۳۴۹	۰/۸۵۴۲۰	۰/۷۳۰
ایجاد دانش	۴/۰۲۲۱	۰/۰۴۰۹۵	۰/۵۵۰۹۲	۰/۳۰۴
ذخیره کردن دانش	۳/۹۱۶۰	۰/۰۵۸۶۷	۰/۷۸۹۳۹	۰/۶۲۳
توزیع دانش	۳/۷۴۴۸	۰/۰۶۳۳۸	۰/۸۵۲۷۳	۰/۷۲۷
نگهداری از دانش	۳/۶۸۶۲	۰/۰۵۴۵۸	۰/۷۳۴۳۰	۰/۵۳۹
گرایش به کارآفرینی	۳/۴۸۰۷	۰/۰۵۶۸۲	۰/۷۶۴۳۷	۰/۵۸۴
سرمایه اجتماعی	۳/۹۲۴۰	۰/۰۴۶۲۴	۰/۶۲۲۰۸	۰/۳۸۷

آماره های استنباطی

در پژوهش حاضر جهت دستیابی به میزان اعتبار همگرا و همبستگی داده های جمع آوری شده از آزمون های پایایی مرکب و میانگین واریانس استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه همراه تعداد پرسش های پژوهش، پایایی مرکب، و میانگین واریانس در جدول ۳ به تفکیک برای هر یک از متغیرها آمده است. در جدول ۳ ضریب آلفای کرونباخ و پایایی مرکب برای هر یک از متغیرها بالای ۰/۷ و میانگین واریانس بیش از ۰/۵ و در حد قابل قبول است. نتایج تحلیل عاملی تأییدی گویه های پرسشنامه پژوهش در جدول ۴ خلاصه شده اند. بارهای عاملی مربوط به هر یک از گویه ها در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار (مقادیر بالای ۰/۴) بوده اند. بنابراین سازه های مورد مطالعه از جهت روایی دارای اعتبار بالایی هستند. به کمک بار عاملی می توان گفت کدام گویه در سنجش متغیر پنهان خود سهم بیشتری دارد. جدول ۵ ماتریس همبستگی میان متغیرهای پنهان پژوهش را نشان می دهد. با توجه به نتایج می توان گفت همه متغیرهای فرضیات پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه معناداری با یک دیگر دارند. برای ارزیابی روایی واگرا نیز از روش فورنل و لاکر استفاده شده است. روایی واگرا وقتی در سطح قابل قبول است که میزان AVE برای هر سازه بیشتر از واریانس اشتراکی آن سازه و سازه های دیگر (مربع مقدار ضرایب همبستگی بین سازه ها) در مدل باشد (فورنل و لارکر^۱، ۱۹۸۱: ۳۸۷). بر اساس یافته های جدول ۳ (بخش AVE) که ریشه دوم آن در قطر جدول ۵ ذکر شده) روایی واگرا وجود دارد. چون اعداد قطر اصلی، یعنی ریشه دوم مقادیر AVE، بزرگ تر از اعداد زیرین خود، یعنی مقادیر ضرایب همبستگی بین سازه ها، هستند (رضازاده و داوری، ۱۳۹۳: ۹۲). در نهایت می توان گفت مدل اندازه گیری از برازش خوبی برخوردار است.

^۱ Fornell & Larcker

جدول ۳. پایایی ابزار پرسشنامه

R ^۲	Communality	AVE	CR	آلفای کرونباخ	شاخص متغیر
-	۰/۵۸۷	۰/۵۸۷	۰/۸۷۶	۰/۸۲۳	اکتساب دانش
-	۰/۶۱۹	۰/۶۱۹	۰/۸۹۰	۰/۸۴۶	ایجاد دانش
-	۰/۶۲۳	۰/۶۲۳	۰/۸۹۲	۰/۸۴۸	ذخیره کردن دانش
-	۰/۵۸۶	۰/۵۸۶	۰/۸۷۲	۰/۸۰۹	توزیع دانش
-	۰/۵۶۵	۰/۵۶۵	۰/۸۶۵	۰/۸۰۶	نگهداری از دانش
۰/۶۱۲	۰/۵۰۶	۰/۵۰۶	۰/۹۲۴	۰/۹۰۹	گرایش به کارآفرینی
۰/۹۴۴	۰/۵۴۸	۰/۵۴۸	۰/۹۳۵	۰/۹۲۴	سرمایه اجتماعی

جدول ۴. نتایج تحلیل عاملی تأییدی (ضرایب مسیر)

بار عاملی	شاخص	متغیر
۰/۷۲۴	Q۱	قابلیت های دانش
۰/۸۱۳	Q۲	
۰/۷۶۲	Q۳	
۰/۸۳۷	Q۴	
۰/۶۸۶	Q۵	
۰/۷۹۱	Q۶	
۰/۸۲۲	Q۷	
۰/۸۰۴	Q۸	
۰/۷۸۵	Q۹	
۰/۷۳۱	Q۱۰	
۰/۸۳۷	Q۱۱	
۰/۷۸۴	Q۱۲	
۰/۸۴۶	Q۱۳	
۰/۷۳۰	Q۱۴	
۰/۷۴۲	Q۱۵	
۰/۸۰۹	Q۱۶	
۰/۷۵۵	Q۱۷	

۰/۶۰۳	Q۱۸	
۰/۷۴۹	Q۱۹	
۰/۸۲۱	Q۲۰	
۰/۴۵۱	Q۲۱	
۰/۸۴۶	Q۲۲	
۰/۸۲۲	Q۲۳	
۰/۸۴۱	Q۲۴	
۰/۷۹۱	Q۲۵	
۰/۷۴۴	Q۲۶	گرایش به کارآفرینی
۰/۷۰۹	Q۲۷	
۰/۶۳۶	Q۲۸	
۰/۶۹۲	Q۲۹	
۰/۷۵۹	Q۳۰	
۰/۶۵۱	Q۳۱	
۰/۷۹۷	Q۳۲	
۰/۷۹۸	Q۳۳	
۰/۸۰۷	Q۳۴	
۰/۶۸۸	Q۳۵	
۰/۷۱۳	Q۳۶	
۰/۴۷۸	Q۳۷	
۰/۶۰۴	Q۳۸	سرمایه اجتماعی
۰/۷۷۷	Q۳۹	
۰/۷۵۸	Q۴۰	
۰/۷۷۵	Q۴۱	
۰/۷۹۸	Q۴۲	
۰/۸۱۳	Q۴۳	
۰/۸۱۱	Q۴۴	
۰/۶۶۴	Q۴۵	
۰/۷۷۱	Q۴۶	
۰/۷۳۴	Q۴۷	
۰/۶۷۹	Q۴۸	
۰/۶۶۵	Q۴۹	

جدول ۵. ماتریس همبستگی متغیرهای پنهان و روایی واگرا

گرایش به کارآفرینی	نگهداری از دانش	سرمایه اجتماعی	ذخیره کردن دانش	توزیع دانش	ایجاد دانش	اكتساب دانش	
						۰/۷۶۶	اكتساب دانش
					۰/۷۸۷	۰/۷۱۷	ایجاد دانش
				۰/۷۶۵	۰/۷۰۸	۰/۶۸۰	توزیع دانش
			۰/۷۸۹	۰/۷۲۸	۰/۷۰۴	۰/۷۳۱	ذخیره کردن دانش
		۰/۷۴۰	۰/۶۷۹	۰/۷۵۰	۰/۶۹۶	۰/۶۶۶	سرمایه اجتماعی
	۰/۷۵۲	۰/۶۲۰	۰/۷۶۱	۰/۶۸۶	۰/۷۵۲	۰/۶۷۱	نگهداری از دانش
۰/۷۱۱	۰/۶۹۶	۰/۷۳۲	۰/۶۹۵	۰/۷۴۹	۰/۶۸۱	۰/۶۴۸	گرایش به کارآفرینی

برای بررسی برازش کلی مدل نیز از معیار GOF استفاده شد. این معیار طبق اعداد مندرج در جدول ۳ به دست آمده و از دو شاخص میانگین شاخص تجمعی و میانگین توان دوم ضرایب همبستگی بین سازه ها در این معیار استفاده می شود.

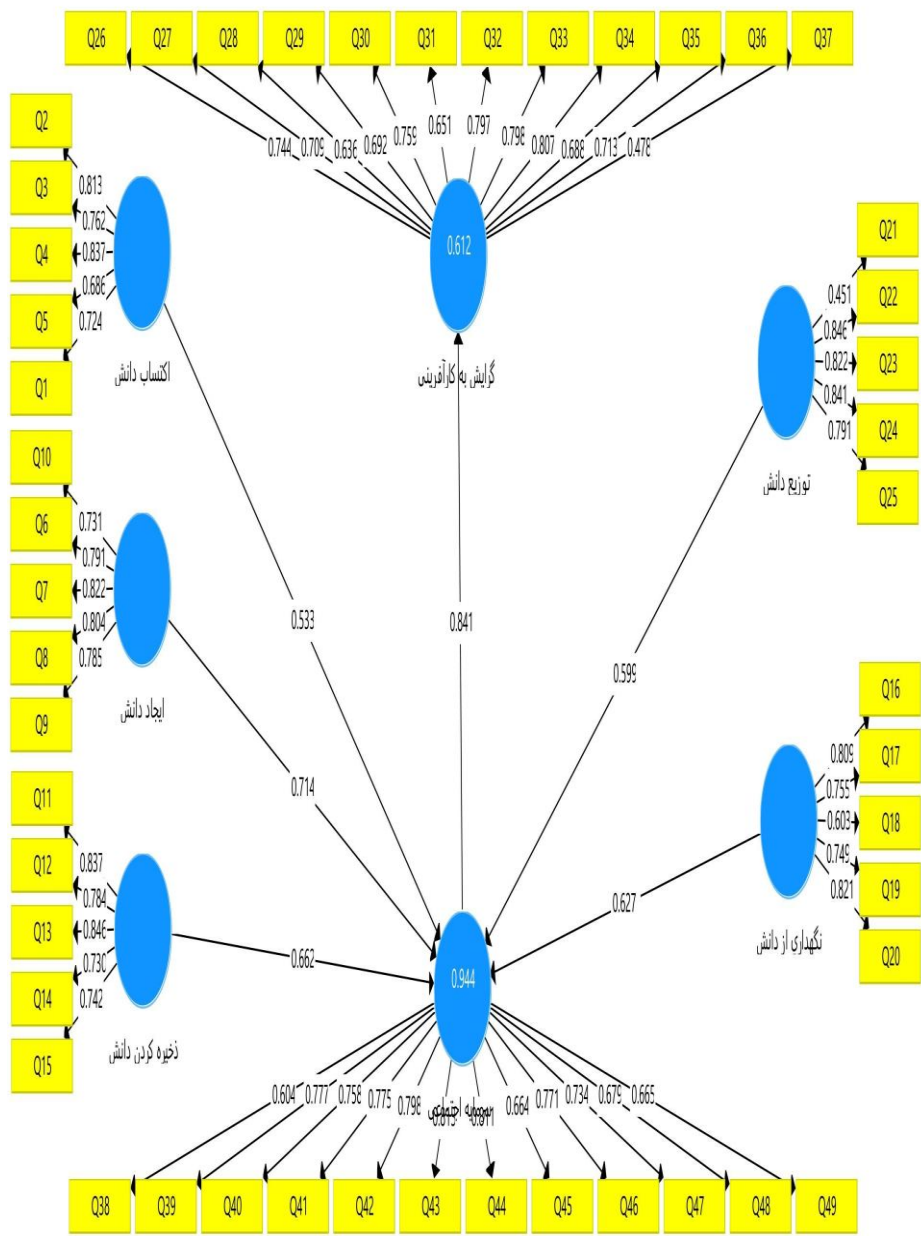
$$GOF = \sqrt{\text{communalities} \times R^2}$$

حاصل آزمون برای شاخص برازش مدل برابر با ۰/۶۶۹ بود. از آنجا که حداقل مقدار قابل قبول برای این شاخص ۰/۳۶ است (هالند^۱، ۱۹۹۹:۲۲۶) می توان ادعا کرد مدل پژوهش برازش بالا و قوی دارد.

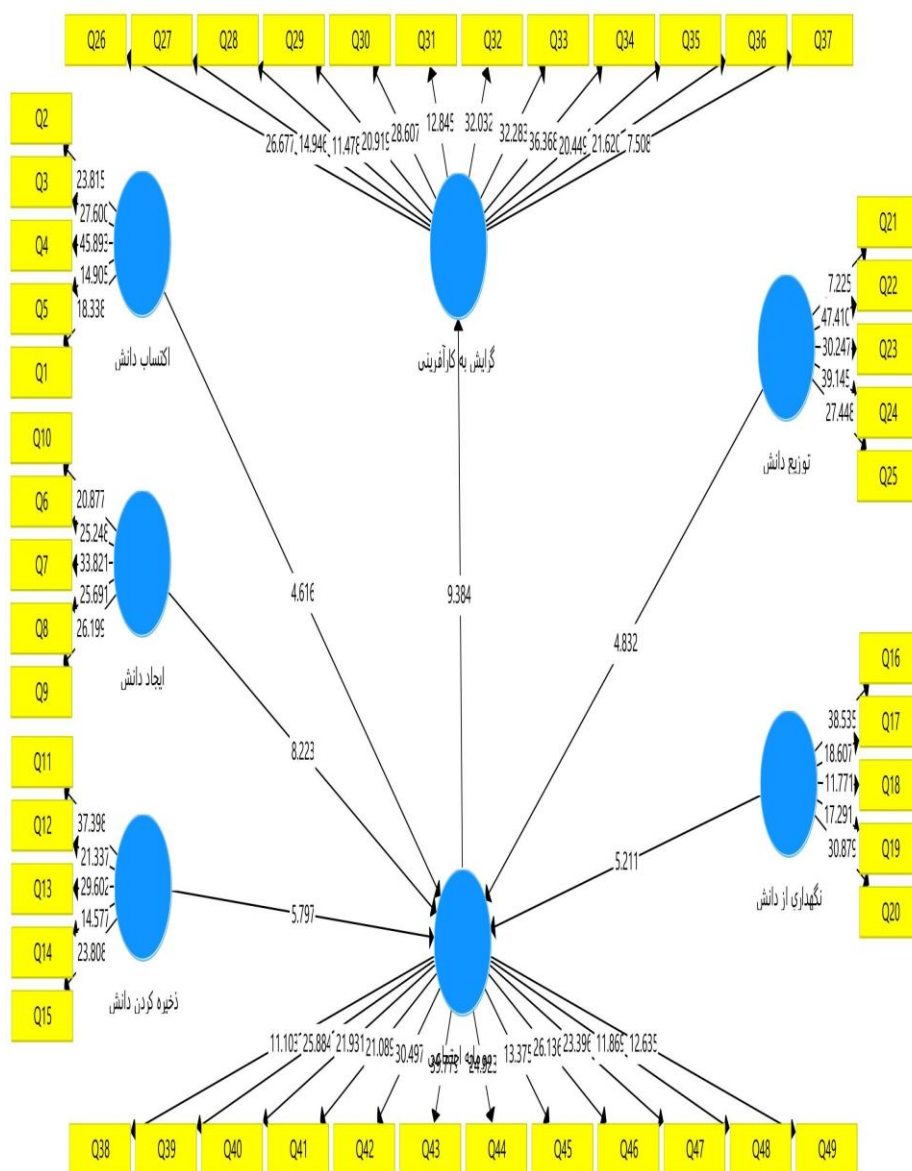
پس از بررسی و تأیید مدل، برای آزمون معناداری فرضیه ها از دو شاخص جزئی ضریب مسیر و t-value استفاده شد. در سطح اطمینان ۹۵ درصد چنانچه مقادیر آماره t بالاتر از ۱/۹۶ باشد فرضیه تأیید و در صورت کمتر بودن فرضیه رد می شود (هالند، ۱۹۹۹:۲۲۶).

در شکل های ۲ و ۳، دو حالت تخمین ضرایب مسیر و معناداری نشان داده شده است.

^۱ Hulland

شکل ۲. ضرایب مسیر

شکل ۳. ضرایب آمارة t-value

با توجه به شکل های یادشده می توان نتیجه گرفت همه فرضیه ها تأیید می شوند. جدول ۶ این ادعا را منعکس می کند.

جدول ۶. یافته های مربوط به فرضیه های پژوهش

نتیجه	آماره t	ضریب مسیر	فرضیه های پژوهش
تائید	۴/۶۱۶	۰/۵۳۳	بین اکتساب دانش و سرمایه اجتماعی رابطه وجود دارد
تائید	۸/۲۲۳	۰/۷۱۴	بین ایجاد دانش و سرمایه اجتماعی رابطه وجود دارد
تائید	۵/۷۹۷	۰/۶۶۲	بین ذخیره کردن دانش و سرمایه اجتماعی رابطه وجود دارد
تائید	۴/۸۳۲	۰/۵۹۹	بین توزیع دانش و سرمایه اجتماعی رابطه وجود دارد
تائید	۵/۲۱۱	۰/۶۲۷	بین نگهداری از دانش و سرمایه اجتماعی رابطه وجود دارد
تائید	۹/۳۸۴	۰/۸۴۱	بین سرمایه اجتماعی و گرایش به کارآفرینی رابطه وجود دارد

فرضیه ۱ نشان دهنده رابطه مثبت و معنادار بین اکتساب دانش و سرمایه اجتماعی است. با توجه به ضریب مسیر ۰/۵۳۳ و آماره t ۴/۶۱۶ به دست آمده، فرضیه تائید می شود. نتیجه به دست آمده با تحقیقات محمدی و دیگران (۱۳۹۵)، فرخی و گرجی (۱۳۹۳)، محرابی (۲۰۱۶) و آقامیرزایی و دیگران (۲۰۱۴) مطابقت دارد.

فرضیه ۲ نشان دهنده رابطه مثبت و معنادار بین ایجاد دانش و سرمایه اجتماعی است. با توجه به ضریب مسیر ۰/۷۱۴ و آماره t ۸/۲۲۳ به دست آمده، فرضیه تائید می شود. نتیجه به دست آمده با تحقیقات محمدی و دیگران (۱۳۹۵)، فرخی و گرجی (۱۳۹۳)، محرابی (۲۰۱۶) و آقامیرزایی و دیگران (۲۰۱۴) مطابقت دارد.

فرضیه ۳ نشان دهنده رابطه مثبت و معنادار بین ذخیره کردن دانش و سرمایه اجتماعی است. با توجه به ضریب مسیر ۰/۶۶۲ و آماره t ۵/۷۹۷ به دست آمده، فرضیه تائید می شود. نتیجه به دست آمده با تحقیقات محمدی و دیگران (۱۳۹۵)، فرخی و گرجی (۱۳۹۳)، محرابی (۲۰۱۶) و آقامیرزایی و دیگران (۲۰۱۴) مطابقت دارد.

فرضیه ۴ نشان دهنده رابطه مثبت و معنادار بین توزیع دانش و سرمایه اجتماعی است. با توجه به ضریب مسیر ۰/۵۹۹ و آماره t ۴/۸۳۲ به دست آمده، فرضیه تائید می شود. نتیجه به دست آمده با تحقیقات محمدی و دیگران (۱۳۹۵)، فرخی و گرجی (۱۳۹۳)، محرابی (۲۰۱۶) و آقامیرزایی و دیگران (۲۰۱۴) مطابقت دارد.

فرضیه ۵ نشان دهنده رابطه مثبت و معنادار بین نگهداری از دانش و سرمایه اجتماعی است. با توجه به ضریب مسیر ۰/۶۲۷ و آماره t ۵/۲۱۱ به دست آمده، فرضیه تائید می شود. نتیجه به دست آمده با تحقیقات محمدی و دیگران (۱۳۹۵)، فرخی و گرجی (۱۳۹۳)، محرابی (۲۰۱۶) و آقامیرزایی و دیگران (۲۰۱۴) مطابقت دارد.

فرضیه ۶ نشان دهنده رابطه مثبت و معنادار بین سرمایه اجتماعی و گرایش به کارآفرینی است. با توجه به ضریب مسیر ۰/۸۴۱ و آماره t ۹/۳۸۴ به دست آمده، فرضیه تائید می شود. نتیجه به دست آمده با تحقیقات رجبی فرجاد و معدن کار (۱۳۹۸)، محمدی و دیگران (۱۳۹۵)، محمد داودی و سروش (۱۳۹۲)، عسگری و همکاران (۱۳۹۰)، تسلیمی و دیگران (۱۳۸۵) و رفیعی و دیگران (۲۰۱۸) مطابقت دارد.

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین قابلیت‌های دانش و گرایش به کارآفرینی با توجه به نقش میانجی سرمایه اجتماعی بود. همچنین با تأیید نقش سرمایه اجتماعی در کمیته امداد امام خمینی(ره)، اهمیت این مفهوم نشان داده شد. نتایج به وضوح نشان می‌دهد قابلیت‌های دانش و گرایش به کارآفرینی رابطه مثبت و معناداری دارند. همچنین سرمایه اجتماعی در این رابطه نقش میانجی ایفا می‌کند.

ضرورت توجه بیشتر به سرمایه اجتماعی در سطح سازمانی یکی از انگیزه‌های اصلی نگارش این پژوهش بود. بنابراین، لازم است با توجه به اثرگذاری مفهوم سرمایه اجتماعی بر رابطه بین قابلیت‌های دانش و گرایش به کارآفرینی، بدان توجه بیشتری شود. در واقع، سرمایه اجتماعی از طریق کانال‌های متعدد موجب تقویت و رشد گرایش به کارآفرینی خواهد شد. به همین دلیل نباید در سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های کلان سازمانی از آن غفلت شود. بنابراین پیشنهادهایی برای تقویت گرایش به کارآفرینی در کمیته امداد امام خمینی(ره) ارائه می‌شود.

پیشنهادات

پیشنهاد می‌شود کمیته ای متخصص و مجرب برای کسب دانش جدید در زمینه خلاقیت‌های متناسب نیازمندی‌های سازمان و به منظور انتقال دانش و اطلاعات بدست آمده به کارکنان در زمان مناسب تعیین گردد و این کمیته با ذخیره نمودن، طبقه‌بندی و در دسترس قرار دادن کلیه اطلاعات و ایجاد بانک مستندات در خصوص تجربیات بدست آمده در زمینه سرمایه اجتماعی کارکنان فعالیت نمایند.

مدیران کمیته امداد امام خمینی(ره) استان گلستان بایستی به سمت اعتمادسازی، تسهیل جریان دانش، انعطاف‌ساختاری، و توسعه روابط غیر رسمی و گروه‌های مشارکتی گام بردارند.

مدیران کمیته امداد امام خمینی(ره) استان گلستان بایستی به روحیه کارکنان خود توجه کنند، ارتباطات اجتماعی و روابط دوستانه را حفظ و ارتقا بخشند، در کار تیمی مشارکت کنند، موانع فعالیت‌ها را از میان برداشته و شرایط و امکانات و محیط مناسب برای چنین کارکنانی فراهم آورند.

پیشنهاد می‌شود مدیران کمیته امداد امام خمینی(ره) استان گلستان منابع جدید دانش را شناسایی و ذخیره نموده و زمینه‌های ایجاد واحد‌های جداگانه با تفویض اختیارات لازم برای توسعه سرمایه اجتماعی کارکنان به صورت کار تیمی را فراهم نمایند. پیشنهاد می‌شود با جابجایی دوره‌ای افراد در پست‌ها و بخش‌های مختلف امکان توزیع دانش در بین کارکنان و در نتیجه توانمندی افراد را فراهم سازند تا در نتیجه زمینه بروز سرمایه اجتماعی در بین کارکنان ایجاد شود.

پیشنهاد می‌شود کمیته امداد امام خمینی(ره) استان گلستان با شرکت دادن کارکنان در دوره‌های آموزشی خلاقیت و سرمایه اجتماعی امکان کسب دانش از بیرون سازمان و در نتیجه نگهداری دانش و توسعه سرمایه اجتماعی را برای کارکنان فراهم آورد. تلاش به منظور ایجاد یک فرهنگ حمایتی از طریق طراحی سیستم‌های تشویقی و انگیزشی برای تقویت و توسعه منابع انسانی و

تسهیل راه های افزایش شایستگی های اجتماعی و گرایش به کارآفرینی و استفاده از برنامه های بهبود کارکنان در کمیته امداد امام خمینی(ره) استان گلستان.

انجام اصلاحات ساختاری، اصلاح فرایندها، اجرای برنامه های عملیاتی، تقویت راهبرد ها، اصلاح زیرساخت ها و بهبود تشکیلات و روش های کاری و گرایش به کارآفرینی کارکنان در کمیته امداد امام خمینی(ره) استان گلستان صورت گیرد.

پیشنهاد می شود برای تقویت گرایش به کارآفرینی، قوانین و مقررات کم شود و موانع ارتباطات و تبادل اطلاعات به حداقل برسد و با به کارگیری ساختارهای ارگانیک و پویا، آزادی عمل بیشتری به متخصصان و افراد حرفه ای داده شود.

منابع

۱. ارجلو، آتنا؛ فرشیدپور، علیرضا و قائم مقامی، مهدی (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین ابعاد سرمایه اجتماعی و مؤلفه های مدیریت دانش پژوهشی موردی در شعب بانک ملی/اراک، اولین همایش ملی بررسی راهکارهای ارتقاء مباحث مدیریت، حسابداری و مهندسی صنایع در سازمانها، گچساران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد گچساران.

۲. اکبری، محسن؛ ابراهیم پور ازبری، مصطفی و هوشمند چایجانی، میلاد(۱۳۹۴). بررسی تاثیر گرایش به کارآفرینی و دو سوتوانی نوآوری بر عملکرد صادراتی محصولات جدید با تعدیلگری شدت نوآوری محصول در صنعت خودروسازی، مدیریت نوآوری، ۴(۴): ۸۱-۱۰۶.

۳. تسلیمی، محمد سعید؛ منوریان، عباس و آشنا، مصطفی(۱۳۸۵). بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و کارآفرینی درون سازمانی، مدیریت فرهنگ سازمانی، ۴(۴): ۲۷-۵۶.

۵. حسینی مقدم، سید محمد رضا و حجازی، سید رضا(۱۳۹۳). تأثیر گرایش کارآفرینانه بر عملکرد بانکها با متغیر میانجی بازارگرایی، نشریه توسعه کارآفرینی، ۷(۲): ۲۱۱-۲۲۹.

۶. دامغانیان، حسین، زارعی، عظیم و روزبان، فرناز (۱۳۹۲). بررسی تأثیر تکنولوژی اطلاعات بر مدیریت دانش با میانجی گری توانمندسازی در شرکت ملی حفاری ایران، مدیریت فناوری اطلاعات، ۵(۴): ۸۵-۱۰۲.

۷. رجبی فرجاد، حاجیه و معدن کار، رزیتا(۱۳۹۸). تأثیر سرمایه اجتماعی بر کارآفرینی سازمانی با نقش میانجی ظرفیت سازمانی (مورد مطالعه: شرکت بازرسی کیفیت و استاندارد)، مدیریت استاندارد و کیفیت، ۹(۳۳): ۲۳-۳۴.

۸. رضازاده، آرش و داوری، علی(۱۳۹۳). مدل سازی معادلات ساختاری با نرم افزار PLS، تهران، انتشارات سازمان جهاد دانشگاهی، ۹۲.

۹. رضایی، حمید و همکاران(۱۳۹۷). طراحی الگوی توسعه پایدار کارآفرینی روستایی با استفاده از تکنیک دلفی فازی، فصلنامه پژوهش اجتماعی، ۱۰(۳۸): ۴۵-۶۵.

۱۰. رئیسی، مجتبی و دیگران(۱۳۹۲). برازش معادله رگرسیونی مدیریت دانش و اثربخشی سازمانی در سازمان های ورزشی منتخب کشور، مدیریت ورزشی، ۵(۴): ۴۷-۶۵.

۱۱. سلاجقه، سنجر و اشرف زاده، الهام(۱۳۹۳). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی با اثربخشی سازمانی در مرکز آموزشی درمانی

بیمارستان شفا شهر کرمان، مدیریت سرمایه اجتماعی، ۱(۱): ۴۳-۶۴.

۱۲. شکرالهی، زاله و کریمی، فریبا (۱۳۹۵). الگوی روابط بین سرمایه اجتماعی و مدیریت دانش با گرایش های کارآفرینانه کارکنان شرکت صنایع کاشی اصفهان، فصلنامه مدیریت بهره وری، ۹(۳۶): ۱۲۵-۱۴۰.

۱۳. صابری، علی؛ گودرزی، صمد و عباسی، سلیم (۱۳۹۹). تأثیر فعالیت بدنی بر افسردگی سالمندان با تأکید بر نقش میانجی سرمایه اجتماعی، مدیریت سرمایه اجتماعی، ۷(۱): ۱-۲۳.

۱۴. عسگری، محمدهادی؛ کاظم پور، اسماعیل و حاتمیان، محرم علی (۱۳۹۰). بررسی ارتباط بین سرمایه اجتماعی و کارآفرینی سازمانی در موسسه مهندسی جواد الائمه، ماهنامه مهندسی مدیریت، ۴(۴۰): ۱-۹.

۱۵. فرخی، طیبه و گرجی، محمدباقر (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین مدیریت دانش با سرمایه اجتماعی، سومین همایش ملی سالیانه علوم مدیریت نوین، علی آباد کتول، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علی آباد کتول.

۱۶. محمد داودی، امیر حسین و سروش، سعیده (۱۳۹۲). ارتباط سرمایه اجتماعی با کارآفرینی سازمانی از دیدگاه مدیران و معاونین دبیرستانهای شهرستان ساوه، پژوهشهای برنامه ریزی آموزشی و درسی، ۳(۱): ۵۵-۸۰.

۱۷. محمدی، فروغ و دیگران (۱۳۹۵). تدوین مدل ارتباطی مدیریت دانش و کارآفرینی سازمانی با میانجی گری سرمایه اجتماعی در وزارت ورزش و جوانان، رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، ۴(۱۵): ۳۹-۵۳.

۱۸. موغلی، علیرضا و دیگران (۱۳۹۴). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و مدیریت دانش در دانشگاه علوم پزشکی شیراز، مجله میان رشته ای آموزش مجازی در علوم پزشکی، ۶(۲): ۴۰-۵۱.

References

۱. Aghamirzaee, T, Tabari, M and Paydar, F. (۲۰۱۴). The relationship between social capital and knowledge management in knowledge-based Organizations. *Management Science Letters*. ۴(۱): ۲۴۶۹-۲۴۷۸.
۲. Antonic, B and Hisrich, R.D. (۲۰۰۳). Clarifying the intrapreneurship concept, *Journal of Small Business and Enterprise Development*, ۱۰(۱): ۷-۲۴.
۳. Fornell, C. and Larcker, D. F. (۱۹۸۱). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of marketing research*, ۱۸(۱): ۳۹-۵۰.
۴. Hulland, J. (۱۹۹۹). Use of partial least squares (PLS) in strategic management research: A review of four recent studies. *Strategic management journal*, ۲۰(۲): ۱۹۵-۲۰۴.
۵. Jung, D.I., Chow, C. and Wu, A. (۲۰۰۳). The role of transformational leadership in enhancing organizational innovation: hypotheses and some preliminary findings, *The Leadership Quarterly*, ۱۴(۲۰): ۵۲۵-۵۴۴.

- ۶.Lim, Ming K, Ming-Lang Tseng, Kim Hua Tan, Tat Dat Bui (۲۰۱۷), Knowledge Management in Sustainable Supply Chain Management: Improving Performance Through an Interpretive Structural Modelling Approach, *Journal of Cleaner Production*, ۱۶۲:۱-۲۷.
- ۷.Mehrabi. G.(۲۰۱۶). Investigating the relationship between social capital and establishment of knowledge management in Allameh Tabataba'i University. *International Journal Of Humanities and Cultural Studies*.۳(۱):۸۲۷-۸۴۱.
- ۸.Nahapiet, J., and Ghoshal, S. (۱۹۹۸). Social capital, Intellectual capital & the organizational advantage, *Academy of management Review*,۲۳(۲):۲۴۲-۲۶۶.
- ۹.Patrick S.W and Sonia K.Y.(۲۰۰۹).The processes of Knowledge of management in professional services firms in the construction industry:a critical assessment of both theory and practice,*Journal of Knowledge Managment*,۱۳(۲):۱۱۰-۱۲۶.
- ۱۰.Rafiei, S and et al.(۲۰۱۸). The study of the Relationship between Social Capital and Entrepreneurship Behavior of Faculty Members of Qazvin University of Medical Sciences. *Evidence Based Health Policy, Management & Economics*.۲(۴):۲۷۵-۲۸۰.
- ۱۱.Ramezan, M. (۲۰۱۱). Examining the impact of knowledge management practices on knowledge-based results. *Journal of Knowledge based Innovation in China*, ۳(۲):۱۰۶-۱۱۸.
- ۱۲.Rauch, A., Wiklund, J., Lumpkin, G.T. & Frese, M.(۲۰۰۹), Entrepreneurial Orientation and Business Performance: An Assessment of Past Research and Suggestions for the Future. *Entrepreneurship Theory and Practice*,۳۳(۳): ۷۶۱-۷۸۷.

**Investigating the Relationship between Knowledge capabilities and Orientation
Entrepreneurship with Considering the mediating role of social capital in the Imam Khomeini
Relief Committee of Golestan Province**

Abstract

The purpose of this study was to investigate the relationship between knowledge capabilities and entrepreneurial orientation with Considering the mediating role of social capital. This is a descriptive-correlational study that was conducted as a survey. The statistical population included the staff of Imam Khomeini Relief Committee in Golestan province with a volume of ۷۵۰ people and the sampling method was simple random. The sample size was ۲۵۶ based on the Krejcie-Morgan table. To collect data, Knowledge Capabilities Questionnaires Patrick and Sonia (۲۰۰۹), Entrepreneurial Orientation Antonik and Hisrich (۲۰۰۳) and Social Capital Nahapit and Gushal (۱۹۹۸) were used. The content validity of the questionnaire was confirmed by experts and the construct validity was confirmed by confirmatory factor analysis and the reliability was confirmed by Cronbach's alpha test and combined reliability. Then, the collected data were analyzed using Smart PLS software through correlation matrix, structural equation testing and model fit. The results showed that there is a significant relationship between knowledge acquisition and social capital. There is a significant relationship between knowledge creation and social capital. There is a significant relationship between knowledge storage and social capital. There is a significant relationship between knowledge distribution and social capital. There is a significant relationship between knowledge retention and social capital. There is a significant relationship between social capital and entrepreneurship orientation. Therefore, special attention to the capabilities of knowledge and social capital as a competitive advantage in the ۲۱st century, will make the organization more successful in achieving its goals and leading to increase entrepreneurial capacity.

Keywords

Knowledge Management, Orientation Entrepreneurship, Social Capital, Imam Khomeini Relief Committee Golestan Province, Structural Equations.